

Statsforvalteren i Agder

Forslag til vern av Hishovfjell naturreservat og
Oksla naturreservat
Evje og Hornnes og Vennesla kommuner

Agder fylke

Utkast til verneplan for skog
Høringsutgave desember 2023

Innholdsfortegnelse

Høring av verneplaner	3
Innledning.....	3
Naturfaglige registreringer	3
Verneform	4
Hva medfører vernet?	5
Verneforskrift og restriksjonsnivå	5
Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene	5
Inngrep	5
Planteliv	6
Dyreliv.....	6
Friluftsliv	6
Motorferdsel	6
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	7
Generelle unntaksbestemmelser	7
Forvaltningsmyndighet.....	7
Økonomisk erstatning	8
Verneprosessen.....	8
Oppstart av verneprosess.....	8
Endringer etter oppstartsmelding	8
Sammendrag av innkomne innspill	8
Statsforvalterens kommentarer til innspillene.....	10
Områdebeskrivelser	11
Forslag til verneforskrift	13
Forskrift om vern av Hishovfjell naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder	13
Forskrift om vern av Oksla naturreservat, Vennesla kommune, Agder	16

Høring av verneplaner

Statsforvalteren i Agder sender med dette ut forslag til verneplan for opprettelse av Oksla naturreservat (tidligere Vålevannet) i Vennesla kommune og Hishovfjell i Evje og Hornnes kommune på lokal og sentral høring.

Verneplanene sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Innspill til verneforslaget sendes skriftlig til Statsforvalteren i Agder innen 01.03.2024

Innledning

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Per januar 2023 er 5,2 % av all skog, og av dette 3,9 % av den produktive skog i Norge vernet, jf. tall fra NIBIO. Dette er langt mindre enn andre land i Europa. Forskernes nasjonale anbefaling er at 4,6 % av det produktive skogarealet vernes. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, «Evaluering av skogvernet i Norge» (Framstad mfl. 2002). Stortinget har videre satt seg som mål å verne 10 % skogareal. Opptrappingen av skogvernet er en viktig del av Norges bidrag for å stanse tap av biologisk mangfold. Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Regjeringens arbeid med vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I Stortingsmeldingen blir begge strategiene trukket fram som viktige for det framtidige skogvernet i Norge.

Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Arbeidet skjer i et nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, vil det bli gjennomført forhandlinger med grunneier om avgrensning, verneforskrifter og økonomisk kompensasjon. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Alle verneforslagene omtalt i denne verneplanen er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra grunneier(e).

Naturfaglige registreringer

Naturfaglige kvaliteter og verneverdier i de foreslåtte naturreservater har blitt kartlagt på ulikt tidspunkt, men begge på oppdrag fra Miljødirektoratet. Verneverdier innenfor tilbudsområdet ved Oksla (Vålevannet) ble registrert i året 2020. De naturfaglige kartlegginger ble gjennomført i Hishovfjell (kartlagt som Gullringfjellet) i mai 2021. En utvidelse at Hishovfjell ble tilbudt i 2022. På bakgrunn av foreliggende kunnskap om naturverdiene, ble dette arealet ikke kartlagt for verneverdier i skog på nytt, men tatt med videre i prosess på bakgrunn av denne kunnskapen om området.

Begge de foreslåtte verneområdene som inngår i høringen, innehar verneverdier knyttet til edelløvskog. Områdene oppfyller, etter Statsforvalterenes vurdering, flere mangler i skogvernet både

nasjonalt og i Agder regionalt. Områdene bidrar til å fange opp mangler i skogvernet knyttet til rik edelløvskog, gammel eikeskog, lågurt-edelløvskog, og gammel ospedominert skog.

Oksla: I verneforslaget finnes det eikeskog på de østvendte lisider med forekomst av store gamle trær, samt svært mange store ospesholt bestående av store og grove trær med velutviklet Lobarion (lungenever)-samfunn, i tillegg til flere andre krevende arter. Området har stor grad av urørthet i nyere tid med moderate forekomster av dødved, der det meste finnes innenfor de registrerte kjerneområdene. Verneforslaget vil bidra til vern av edelløvskog med eikeskog og store gamle ospesholt med velutviklet Lobarion samfunn.

Hishovfjell: De viktigste naturverdiene innenfor foreslått naturreservat, finnes i edelløvskogen. Her finner man mye spisslønn, alm og hassel og lommer med svært gammel og storvokst ospeskog, som også flere steder har rike lungenevner-samfunn. Topografien og skogen er variert med innslag av både fattige og rike skogtyper, samt vann og våtmark. Området har også en spesiell karplanteflora med mye vill rødsveve og innslag av solblom og hvitkurle. Området vil bidra til vern av edelløvskog med store og gamle ospesholt, alm, hassel og spisslønn.

Rapportene med resultater fra de naturfaglige registreringene av verneverdier i skog for områdene: Oksla (Vålevannet) naturreservat beskriver naturgrunnlag, vegetasjon, skogstruktur og påvirkning samt fremmer forslag til avgrensning av aktuelt verneområde. I rapporten finner man også en verdivurdering og nærmere beskrivelse av registrerte kjerneområder. Verdivurderingen tar utgangspunkt i en rekke kriterier som områdets urørthet, forekomst av død ved og gamle trær, treslagsvariasjon, rikhet, arrondering og forekomster av sjeldne og trua arter. Verdivurderingen for disse område er foretatt etter Miljødirektoratets tidligere metodikk for kartlegging av verneverdier i skog samt vurderinger og verdisetting av verneområder.

Området Hishovfjell naturreservat ble tilbudt over to omganger. Den første delen av arealet ble kartlagt etter Miljødirektoratets nye metodikk innen skogvern og er beskrevet i SkogAnalyse. Den andre delen som ble tilbudt senere er godt beskrevet av kartlegger i et notat. Kartlegger har god lokal kunnskap om området og har kartlagt det første tilbudet. Kartleggingsrapporten beskriver naturgrunnlag, vegetasjon, skogstruktur og påvirkninger, samt registrering av dødved, gamle trær og sjeldne og trua arter. Verdivurderingen er det Statsforvalteren som gjør ut ifra kartleggingsrapporten.

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområdene samt hovedinnholdet i de naturfaglige registreringene, viser vi til områdebeskrivelsen av hvert område på slutten av høringsdokumentet. Statsforvalteren kan sende den naturfaglige rapporten i sin helhet, dersom det er ønskelig.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern skal normalt fredes som naturreservat, etter naturmangfoldloven § 37. Det foreslåtte verneområdet, vil bevare en bestemt type natur i form av rik edelløvskog med innslag av den trua naturtypen frisk rik edelløvskog samt gammel ospedominert skog. Videre vil området, som foreslås vernet, ha en viktig funksjon som leveområde for enkelte krevende og trua arter knyttet til død ved av rikere treslag som alm og lind. Opprettelse av Oksla naturreservat og Hishovfjell naturreservat tilfredsstiller etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat.

Hva medfører vernet?

Ved vern av skog som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal vernes. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling dvs. at de naturlige økologiske prosessene uforstyrret skal kunne finne sted i området.

Et vernevedtak vil få konsekvenser for fremtidig bruk og hvilke aktiviteter som kan foregå i området. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift, skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking, drenering/grøfting, og andre aktiviteter samt oppføring av bygninger vil ikke være tillatt. Det samme gjelder motorisert ferdsel. En del tiltak som kunne gjennomføres tidligere, vil nå være søknadspliktige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspliktige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Verneforskrift og restriksjonsnivå

Statsforvalteren har utarbeidet forslag til verneforskrift og vernekart for alle områdene, som nå sendes på høring. Nye forhold som blir kjent om det foreslåtte verneområdet og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen, kan føre til at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften og/eller justering av vernekart etter høringsperioden er gått ut. Det er derfor av stor betydning at både høringsinstansene og skogeierne kommer med konkrete innspill til den aktuelle verneforskriften og vernekartet. Mulighet for justering av verneforskrift og vernekart blir vurdert opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene

Den lokale verneforskriften gir en nøyaktig og konkret oversikt over hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdene, og om de er søknadspliktige eller ikke. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriftene.

Inngrep

Verneforskriftene legger opp til at gjennomføring av tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, deponering av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i et naturreservat. Eksisterende bygninger kan vedlikeholdes opp til den standarden de har på vernetidspunkt, men det legges i utgangspunktet ikke opp til oppgradering og/eller standardheving. I de få tilfellene det åpnes for gjenoppføring av bygninger i naturreservatene, forutsettes det at dette skjer innenfor rammen av den størrelse og utforming som bygningen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbil/traktorveier, kulturminner, dammer, bruer, stier, klopper med mer. Eksempelvis innebærer dette at eksisterende traktorveier og stier kan ryddes og holdes åpne tilsvarende det som var tilstanden ved vernetidspunktet. Eksisterende turstier kan også fortsatt merkes uten noen videre søknadsbehandling. Rydding og merking av nye stier vil imidlertid være søknadspliktig.

Gjennom verneprosessen vil Statsforvalteren vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil som regel bli tegnet inn i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål utover uttransport av felt storvilt.

Statsforvalteren minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil skogsdrift ikke være tillatt og behovet for å vedlikeholde denne type drifteveier faller derfor også som regel bort. Det kan gis unntak i de tilfeller der skogsdrift på bakenforliggende eiendom krever bruk av eksisterende traktor/skogsbilvei.

Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene.

Planteliv

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i de aktuelle reservatene. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før, og det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist fra bakken eller benytter seg av medbrakt ved.

Dersom plukkhogst inngår som nødvendig skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene, vil dette være tillatt.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell dyre- og fuglelivsfredning i naturreservatene. Fredningen gjelder også reirplasser og hiområder inkludert beverhytter. Det er imidlertid åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk forutsatt at det foreligger tillatelse fra grunneier.

Friluftsliv

Ferdseil til fots og på ski i verneområdet er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning samt bruk av hest og kjerre forbudt i det foreslåtte verneområdene utenom på eksisterende stier og veier.

Det er heller ikke tillatt å bruke naturreservatene til idrettsarrangementer eller større arrangementer. Hva som regnes for å være et stort arrangement blir vurdert i hvert enkelt tilfelle, ut fra omfanget av påvirkning og risiko for skade og/eller slitasje på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatene. Ved utforming av slike søknader anbefaler vi at det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før konkret søknad sendes inn for å avklare hva denne må inneholde.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservater forbudt. Tradisjonelt er en stor del av verneområdene benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg og hjort), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg/hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det kan oppstå kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, kan brukes for uttransport av storvilt dersom det er nødvendig. I noen tilfeller kan det også åpnes for at eksisterende godkjente traktorveier som tegnes inn i vernekartet kan benyttes til kjøring med traktor/ATV for uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren presiserer at dette kun gjelder kjøring på avmerket traktorvei og ikke i terrenget ellers. Det vil for eksempel ikke være anledning til å benytte ATV eller traktor for å transportere jegere ut til avsidesliggende jaktposter.

I forbindelse med gjennomføring av nødvendig vedlikehold på eksisterende traktorveier i naturreservater, vil det i enkelte tilfeller kunne oppstå et behov for bruk av motorkjøretøy. Verneforskriften åpner for at motorferdsel på eksisterende traktorveier i forbindelse med nødvendig vedlikehold kan tillates, men da etter godkjent søknad om dispensasjon fra vernereglene. Det samme gjelder i forbindelse med nødvendig motorferdsel ved gjennomføring av vedlikehold på eksisterende bygninger som er i bruk på vernetidspunkt.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. I de fleste tilfeller der det gis dispensasjon for motorferdsel etter verneforskriften, må det også søkes om tillatelse til motorferdsel hos kommunen etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneieres rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i det foreslåtte naturreservatet er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv, og at skogen si størst mulig grad skal få utvikle seg i retning naturskog gjennom fri utvikling uten inngrep. Det registrerte artsmangfoldet er heller ikke knyttet opp mot kulturbetingete naturtyper, og vi vurderer derfor det totale skjøtselsbehovet til å være relativt lite. Dersom en over tid vurderer at verneverdiene trues, åpner forslag til verneforskrift for at det kan gjennomføres nødvendige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene og at det kan gis dispensasjon for uttak av etablerte plantefelt. I utkast til verneforskrift åpnes det også for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatene. Statsforvalteren vil vurdere behovet for utarbeidelse av forvaltningsplan etter at verneprosessen er gjennomført.

Det er ingen av de foreslåtte verneområdene som har kjente utfordringer knyttet til spredning av fremmede arter. Statsforvalteren, vil derfor etter at vernevedtak er fattet, ikke sette i gang arbeidet med å lage forvaltningsplan med skjøtselstiltak for uttak av fremmede arter i disse områdene.

Etter et eventuelt vedtak om fredning av områdene som er foreslått i dette verneplanutkastet, vil områdenes grenser bli merket i marka med standardiserte grensemerker og skilt. Det kan også bli satt opp tavler med utfyllende informasjon om naturverdier samt gjeldende verneforskrifter og avgrensning av området. Statens Naturoppsyn, vil etter at verneområdene er opprettet, få ansvar for å drive oppsyn i de aktuelle naturreservatene.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Statsforvalteren påpeker at «vesentlige samfunnsinteresser» forstås som tiltak av nasjonal betydning. Statsforvalteren presiserer at det først og fremst er tiltak som ikke er vurdert konkret i løpet av verneprosessen, som skal behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen. Det skal derfor også svært mye til for at det skal kunne gis dispensasjon til gjennomføring av nye tiltak.

Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår en prosess hvor kommunene er tilbudt forvaltningsmyndigheten over visse typer verneområder innen kommunens grenser. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for de aktuelle naturreservatene vil bli endelig bestemt av Miljødirektoratet relativt kort tid etter at vernevedtaket er fattet.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere til eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte grunneiere. Foreslått verneområde ved Oksla ble befart av Statsforvalteren med representanter fra både Miljøvern- og Landbruksavdelingen sommeren 2022 og taksert 14-16. november 2023. Foreslått verneområde Hishovfjell ble befart og taksert 25 oktober 2023. Signert avtale om erstatning vil være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av området. Når erstatningssummen er avtalt, vil denne normalt bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Oppstart av verneprosess

Statsforvalteren i Agder meldte oppstart av verneprosess for alle nevnte naturreservater den 26.05. 2023. Oppstartsmeldingen ble sendt ut til grunneiere og øvrige direkte berørte parter; deriblant Grimstad kommune, Evje og Hornnes kommune, Vennessla kommune, Bygland kommune, Agder fylkeskommune samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Setesdølen, Grimstad adressedidende, Fædrelandsvennen og Vennessla Tidende.

Det kom inn totalt 8 innspill til oppstartsmeldingen fordelt på de ulike områdene. Statsforvalteren bemerker at Vennessla kommune ikke har uttalt seg til oppstartsmeldingen. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av innspillene følger nedenfor.

Endringer etter oppstartsmelding

Det har etter innspill fra grunneiere i de respektive foreslåtte verneområdene og i dialog med Statsforvalteren blitt gjort mindre endringer i vernegrensene for disse områdene. I området ved Hishovfjell er det tatt inn et areal på 82 daa i nord. Dette arealet vil bidra til en bedre arrondering og inkludere noe mere ospeholt, samt en myr hvilket vil bidra til en mere helhetlig arrondering av arealet. Det har blitt endringer i areal i sør og nord i det foreslåtte område ved Oksla. I nord er noe areal tatt ut, da dette var hogstklasse 3 og ikke hadde verneverdier. I sør det noe areal tatt ut av samme grunn som i nord, mens noe areal er tatt inn, da dette innholdt verneverdier i form av edelløvskog.

Etter innspill fra Språkrådet og påfølgende dialog med representant for skogeierne foreslår Statsforvalteren å endre navnet på området Vålevannet naturreservat til *Oksla naturreservat*. Det er gjort enkelte mindre justeringer i verneforskriften etter innspill fra skogeierne som har tilbudt areal for vern. I den revidert verneforskrift er det åpnet for at det kan brennes bål i naturreservatet forutsatt at det skjer med medbrakt ved eller ved bruk av tørrkvist fra bakken. Det tillates også å sette opp mobile jakttårn samt forsiktig rydding av kvist i siktgater på jaktposter i forbindelse med storviltjakt.

Sammendrag av innkomne innspill

NJFF Aust-Agder har vurdert vern av områdene i gamle Aust-Agder og støtter dette forslaget om nye naturreservat, samt utviding av eksisterende naturreservat, da dette vil medføre at leveområder for

vilt og fisk vil ligge urørt i framtida. De forutsett at jakt og fiske kan fortsette som før, og at felt storvilt kan bli tatt ut med motorisert kjøretøy.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har vurdert den samlede oppstartsmeldingen med tanke på energi- og vassdragsinteresser, som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner mm. Det finnes nettanlegg i eller inntil verneplanene for Hishovfjell naturreservat. Videre peker NVE på at verneplanen for Vålevannet ligger innenfor området utpekt for vindkraft av NVE. I tillegg vil NVE gjøre oppmerksom på at Glitre Nett AS har områdekonsesjon i de foreslåtte verneområdene. NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er viktig at områdekonsesjonær vurderer om verneforslaget kommer i konflikt med deres eksisterende og fremtidige planer. NVE ber om at Statnett SF, Glitre Nett AS og Å Energi Vannkraft AS blir inkludert i adresselisten

Glitre Nett har etter energiloven områdekonsesjon i Agder. Dette innebærer at de etablerer og drifter strømmettet i kommunen (høyspent og lavspent fordelingsnett). I tillegg har Glitre Nett anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon innenfor kommunen (regionalnett). Glitre Nett har vurdert verneplanene for områdene og har ingen innvendinger mot verneplanene for Vålevannet naturreservat.

I område for verneplanen for Hishovfjell naturreservat har Glitre Nett 22kV luftlinje. De påpeker at bestemmelsene i forskrift for verneområdene ikke svekke deres rettigheter. Glitre Nett ønsker at følgende må ivaretas i bestemmelsene i forskrift for verneområdet: Tinglyste rettigheter/skjønn videreføres, drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rett til å rydde alt skogvirke som vokser opp i ryddebeltet samt rett til å foreta sikringshogst utenfor ryddebeltet der dette anses som farlig for anleggene. Oppgradering/fornyning av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt. Endring av mastepunktet, dvs mastetype/mastehøyde og evt for flytting av mastepunktet dersom det er hensiktsmessig. Nødvendig transport i terrenget med nødvendig motorisert kjøretøy for å komme frem til anleggene, både i byggeforbudsbeltet og utenfor. Dette gjelder også transport inn/ut i området ved ombygging av anlegget. I tillegg vil Glitre Nett at Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må kunne gi tillatelse til etablering av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg.

Språkrådet har ingen merknader til skrivemåten av navneforslaget på området som ble meldt oppstart med navnet Hishovfjell naturreservat. For navneforslag på området som ble meldt oppstart med navnet Vålevannet naturreservat ber Språkrådet imidlertid Statsforvalteren om å vurdere om et annet navn ville passet bedre på naturreservatet, siden det foreslåtte verneområdet ikke dekker Vålevannet.

Agder Fylkeskommune er positive til opprettelse av naturreservat gjennom frivillig vern. Vern av skog bidrar til å oppfylle flere av FN sine bærekraftsmål, spesielt mål nr. 15 som er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

De opplyser at området for verneplanen for Vålevannet naturreservat ligger innenfor Høversland - Lauvås - Myran, kartlagt som svært viktig friluftslivsområde i temakart for "Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020 for tidligere Vest-Agder fylkeskommune. Vest for den foreslåtte vernegrensene er det også kartlagt et friluftslivsområde av Lindesnes kommune, Roland Eptevann, nærturterreng med utsiktspunkt, turløyper, og annen tilrettelegging.

I verneplanene for Vålevannet naturreservat og Hishovfjell er det registrert kulturminner. Ved Vålevannet ligger et uavklart kulturminne der grensen mellom de tre kommune møtes i form av en grensestein. På Hishovfjell befinner det seg et automatisk fredet kulturminne i form av en likkvile. Denne har noe usikker plassering. Begge disse kulturminnene gir en indikasjon om at det også kan finnes seg uoppdagede kulturminner innfor disse naturreservatene. Så lenge områdene skal ligge urørt, uten planlagte tiltak, er dette kun til orientering om at det befinner seg kulturminner innenfor naturreservatene. Hvis det i fremtiden planlegges skjøtsel eller andre fysiske inngrep i bakken innenfor Hishovfjell og Vålevannet, skal fylkeskommunen som nærmeste kulturminnevernsmyndighet varsles i forkant om det. Da må vi vurdere om tiltakene utløser undersøkelsesplikten jf. kulturminneloven § 9.

Statens Vegvesen har ingen merknader til verneplanene for de foreslåtte naturreservatene og utvidelsen av eksisterende naturreservat.

Evje og Hornnes kommune har vurdert meldingen om oppstart av verneprosess for fire skogområder i Agder. Uttalelsen gjelder planlagt Hishovfjell naturreservat i Evje og Hornnes kommune.

Kommunen ser at miljøverdiene i området er store og vurderer at næringsinteressene er begrensede. De har ingen øvrige merknader til at det startes verneprosess for Hishovfjell naturreservat som meldt.

Statsforvalterens kommentarer til innspillene

Flere av mottakerne av oppstartsmeldingen har kommet med tilbakemelding om at de ikke har noen konkrete merknader til verneforslaget som nå legges ut til høring. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å kommentere innspillene fra **Statens Vegvesen og Evje og Hornnes kommune** noe nærmere.

Språkrådet

Statsforvalteren er enig i innspillet om at det bør vurderes et nytt navn på det foreslåtte verneområdet Vålevannet, siden dette ikke er et dekkende navn for området. Vi foreslår derfor å endre navnet til *Oksla naturreservat*. Dette navnet dekker det mest markante høydedragene i verneområdet. Navnendringen har vært drøftet med AT Skog og skogeiere, som har gitt sin tilslutning til å endre navnet på det foreslåtte naturreservatet.

NVE

Statsforvalteren har vurdert at innspillet fra NVE ikke har noen direkte påvirkning på de foreslåtte verneplanene og skal sette Statnett og Å Energi Vannkraft på høringslisten. Statnett får vanligvis oppstartmeldinger, så dette er en glipp fra Statsforvalteren sin side. Glitre Nett AS har kommet med eget innspill og vil videre stå på høringslisten.

Glitre Nett

Statsforvalteren har notert seg innspillet fra Glitre Nett til verneplanen for Hishovfjell og har lagt inn standardbestemmelser i verneforskriften som vedrøre drift og vedlikehold av nettlinjen, oppgradering og motorferdsel i området. I verneforskriften er det lagt inn bestemmelser i §4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene, punkt g.: *Drift og vedlikehold, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg*. Punkt h.: *Oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig*.

Videre er det lagt inn i § 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene punkt d: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*

Under § 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, punkt f og g er det lagt inn følgende: punkt f: *Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.*

Punkt g: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.* Her må Glitre Nett søke dispensasjon til forvaltningsmyndigheten, som da kan gi dispensasjon til tiltaket eller motorferdselen.

Agder fylkeskommune

Statsforvalteren vurderer at friluftsjakteressene i området foreslått ved Vålevannet blir godt ivaretatt gjennom opprettelse av Oksla naturreservat. Verneforskriften åpner for bærplukking og turgåing i området og vil bidra til ekstra naturopplevelser for turgåere i områdene. Statsforvalteren har notert seg at det er kulturminner i området. Kulturminnene i området er ivare tatt gjennom verneforskriften §5 Regulering av ferdsel, der det står at alle ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner

NJFF Aust-Agder

Statsforvalteren kan forsikre NJFF om at jakt og fiske kan fortsette som før vernet og det er tatt inn i verneforskriften at felt storvilt kan kjøres ut med lettgående beltekjøretøy.

Områdebeskrivelser

Vålevannet naturreservat

Det foreslåtte verneområdet Oksla ligger mellom tettstedet Høversland og Ystelihei nord i Vennesla kommune på grensen til Lindesnes kommune og Evje og Hornnes kommune. Området er variert med vegetasjon fra eikeskog med innslag av hassel og spisslønn på de østvendte lisider med forekomst av store gamle trær til fattigere furukoller med blåbærskog og til store ospeholt bestående av store og grove trær med velutviklet Lobarion (lungenever)-samfunn, i tillegg til flere andre krevende arter. Området har stor grad av urørthet med moderate forekomster av dødved. De største verneområdene er knyttet til eikeskog og gammel storvokst ospeskog med velutviklet Lobarion-samfunn. Rik edelløvsog er en av de prioriterte skogtypene for vern i Agder for å dekke opp manglene i skogvernet knyttet til denne skogtypen. Av de generelle manglene i skogvernet i Agder vil Oksla naturreservat fange opp skog i lavereliggende områder på høy bonitet. Det foreslåtte verneområdet er vurdert som et verneverdig område med regional verdi (**).

Hishovfjell naturreservat

Området er relativt variert, både med hensyn til vegetasjon, treslagsfordeling og topografi. Områdets generelle naturverdi varierer også mye. De største naturverdiene er knyttet til gammel ospedominert skog og noenlunde rik blandingskog med varierende innslag av edelløvtrær. Slike skogtyper er utbredt på østsiden av Åflaufjellet og sør for Hishovfjell. I områder med mye osp er det samtidig ofte relativt høy tetthet av biologisk gammel osp; som til dels er svært gammel med uvanlig grov barkstruktur, flattoppet krone, og ikke sjelden også innhul stamme. Det er lommer med edelløvsog

(spisslønn og litt alm og hassel) og stedvis rike lungenever-samfunn. Død ved av osp opptrer flekkvis ganske frekvent, og for dette treslaget er nok dødvedkontinuiteten moderat god. Ospa har en rik epifytt-flora med bl.a. ospenålepute og trollringlav. Slike artssamfunn går ikke mye lenger sør enn til Evje og Hornnes kommune. Området har også en uvanlig karplanteflora med mye vill rødsveve, samt innslag av solblom og hvitkurle. På klimatisk-edafisk gunstige steder er det betydelig innslag av til dels gammel, men småvokst, spisslønn. Alm og hassel inngår også, men i mindre grad. Denne skogtypen er rødlistet som "frisk, rik edelløvskog" (NT). Slike steder er det rike Lobarion-samfunn. Rik edelløvskog er en av de prioriterte skogtypene for vern i Agder for å dekke opp manglene i skogvernet knyttet til denne skogtypen. Av de generelle manglene i skogvernet i Agder vil Hishovfjell naturreservat fange opp skog i lavereliggende områder på høy bonitet. Det foreslåtte verneområdet er vurdert som et verneverdig område med regional verdi (**).

Forslag til verneforskrift

Forskrift om vern av Hishovfjell naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av topografisk og naturmessig variert skog med innslag av både rike og fattige skogtyper, samt våtmark og myr. Av særlig betydning for biologisk mangfold trekkes ospeholt med store gamle osper, mye dødved og rike lungeneversamfunn, samt forekomst av rødsveve, solblom og hvitkurle fram.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Evje og Hornnes kommune: 59/1,8, 60/3, 6, 61/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på 1260 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Vennesla kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser

- a. vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt
- b. dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt
- c. det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende
- d. bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk

- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende bygninger, veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. bålrensing med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende regelverk
- f. beiting
- g. drift og vedlikehold, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
- h. oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- i. vedlikehold av eksisterende gjerder
- j. utsetting av saltsteiner
- k. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktgater på jaktposter i forbindelse med storviltjakt
- l. oppsetting av midlertidige mobile jakttårn.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy
- b. sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende veier og stier

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- d. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. merking og rydding av nye stier
- e. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- f. oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
- g. nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- h. oppsetting av nye gjerder
- i. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- j. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og h og § 7 bokstav a, b, d, e, g og h.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Oksla naturreservat, Vennesla kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av edelløvskog bestående av eikeskog og gammel storvokst ospedominert skog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Evje og Hornnes kommune: 88/3, 4, 91/2, 4 og 11.

Naturreservatet dekker et totalareal på 4061 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Evje og Hornnes kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser

- a. vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt
- b. dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt
- c. det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende
- d. bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende bygninger, veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende regelverk
- f. beiting
- g. vedlikehold av eksisterende gjerder

- h. utsetting av saltsteiner
- i. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktgater på jaktposter i forbindelse med storviltjakt
- j. oppsetting av midlertidige mobile jakttårn.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy
- b. sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende veier og stier

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. merking og rydding av nye stier
- e. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- f. oppsetting av nye gjerder
- g. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- h. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og h og § 7 bokstav a, b, d, e, g og h.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikraftredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.